

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

**a articolului 36 alin.(1) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind
sistemul public de pensii**

(Sesizarea nr. 24g/2018)

CHIȘINĂU

8 mai 2018

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 36 ALIN. (1) DIN LEGEA NR. 156 DIN 14 OCTOMBRIE 1998 PRIVIND
SISTEMUL PUBLIC DE PENSII

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, judecând în componența:

Dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
Dlui Aurel BĂIEȘU,
Dlui Igor DOLEA,
Dlui Victor POPA,
Dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dnei Dina Musteața, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 19 februarie 2018
și înregistrată la aceeași dată,
Examinând sesizarea menționată în ședință plenară publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în camera de consiliu,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 36 alin. (1) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, ridicată de către dl avocat Petru Coșleț, în dosarul nr. 2a-163/2017, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională la 19 februarie 2018 de către Colegiul civil al Curții de Apel Chișinău (Nina Vascan, Vladislav Clima, Ecaterina Palanciuc), în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

3. Autorul excepției de neconstituționalitate a pretins că dispozițiile articolului 36 alin. (1) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii contravin articolelor 4, 16, 46 și 47 din Constituție.

4. Prin decizia Curții Constituționale din 29 martie 2018, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost declarată admisibilă, fără a prejudeca fondul cauzei.

5. În procesul examinării excepției de neconstituționalitate, Curtea Constituțională a solicitat opiniile Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului și Casei Naționale de Asigurări Sociale.

6. În ședința plenară publică a Curții, excepția de neconstituționalitate a fost susținută de către dl avocat Petru Coșleț. Parlamentul a fost reprezentat de către dl Valeriu Kuciuk, șef al Serviciului reprezentare la Curtea Constituțională și organele de drept al Direcției generale juridice a

Secretariatului Parlamentului. Guvernul a fost reprezentat de către dna Nelea Rusu, Secretar de Stat al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

A. Circumstanțele litigiului principal

7. Pe 17 decembrie 2012, dna Valentina Agheeva s-a adresat cu o cerere prealabilă la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Râșcani prin care a solicitat recalcularea pensiei și achitarea ei începând cu anul 2002. Dna Valentina Agheeva a beneficiat de pensie pentru limită de vârstă din data de 1 ianuarie 1992 până la data de 30 noiembrie 2002. În răspunsul la solicitarea adresată, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Râșcani a făcut trimitere la articolul 2 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, potrivit căruia dreptul la pensie îl au asigurații domiciliați în Republica Moldova. Articolul 36 alin. (1) al aceleiași Legi prevede că asiguratului care își stabilește domiciliul în străinătate nu i se acordă dreptul la pensie conform Legii menționate.

8. Pe 28 iulie 2014, dna Valentina Agheeva a depus la Judecătoria Râșcani o cerere de chemare în judecată împotriva Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Râșcani, prin care a solicitat restabilirea și recalcularea pensiei pentru limită de vârstă.

9. Pe 26 ianuarie 2016, prin hotărârea Judecătoriei Râșcani, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

10. Pe 30 iunie 2016, prin decizia Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de către dna Agheeva Valentina, s-a casat hotărârea instanței de fond și s-a adoptat o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost respinsă ca fiind tardivă.

11. Pe 21 decembrie 2016, prin decizia Curții Supreme de Justiție s-a admis recursul și s-a casat decizia Curții de Apel Chișinău din 30 iunie 2016, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău.

12. În cadrul ședinței de judecată din 1 noiembrie 2017, dl avocat Petru Coșlet a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 36 alin. (1) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii.

13. Prin încheierea din 29 noiembrie 2017, instanța a dispus suspendarea procesului și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

14. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 4
Drepturile și libertățile omului

„[...]”

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 36 ALIN. (1) DIN LEGEA NR. 156 DIN 14 OCTOMBRIE 1998 PRIVIND
SISTEMUL PUBLIC DE PENSII

2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale”.

Articolul 16
Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 46
Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

[...]”

Articolul 47
Dreptul la asistență și protecție socială

(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

15. Prevederile relevante ale Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii sunt următoarele:

Articolul 2
Dreptul la pensie

„(1) Dreptul la pensie îl are persoana domiciliată în Republica Moldova care îndeplinește condițiile prevăzute de prezenta lege.

(2) Dreptul la pensie este imprescriptibil.

(3) Dreptul la pensie nu poate fi cedat, total sau parțial.”

Articolul 36
Plata pensiei către persoana care și-a stabilit domiciliul în străinătate

„(1) Asiguratului care își stabilește domiciliul în străinătate nu i se acordă drept la pensie conform prezentei legi.

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 36 ALIN. (1) DIN LEGEA NR. 156 DIN 14 OCTOMBRIE 1998 PRIVIND
SISTEMUL PUBLIC DE PENSII

(2) Beneficiarului de pensie care își stabilește domiciliul în străinătate pensia stabilită se plătește anticipat pe 6 luni, începând cu luna următoare celei în care titularul a fost scos din evidență în localitatea de domiciliu.”

16. Prevederile relevante ale Protocolului nr. 1 adițional la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale sunt următoarele:

Articolul 1
Protecția proprietății

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

17. Prevederile relevante ale Convenției nr. 102/1952 a Organizației Internaționale a Muncii privind normele minime de securitate socială sunt următoarele:

Articolul 69

„O prestație la care o persoană protejată ar fi avut dreptul prin aplicarea uneia din Părțile de la II la X ale prezentei Convenții poate fi suspendată, în măsura în care se prevede:

a) atât timp cât persoana interesată nu se află pe teritoriul statului membru;

[...]”.

18. Prevederile relevante ale Codului European de Securitate Socială din 16 aprilie 1964 sunt următoarele:

Articolul 68

„O prestație la care o persoană protejată ar fi avut dreptul prin aplicarea uneia din Părțile de la II la X ale prezentului Cod poate fi suspendată printr-o măsură care poate fi prevăzută:

a) atât timp cât persoana interesată nu se află pe teritoriul Părții Contractante;

[...]”.

PRACTICA RELEVANTĂ A ALTOR CURȚI CONSTITUȚIONALE EUROPENE

19. Curtea Constituțională a României a stabilit prin Decizia nr. 69 din 22 mai 1996 că prevederile legale conform cărora plata pensiei și a celorlalte drepturi aferente se suspendă în perioada în care pensionarul are domiciliul stabilit pe teritoriul altei țări sunt contrare Constituției. Curtea Constituțională a României a reținut că aceste prevederi conțineau „o evidentă discriminare, privându-l de drepturile câștigate prin muncă și

contribuție de o viață pe cetățeanul român care dorește să-și stabilească domiciliul în altă țară și, în același timp, aduce atingere drepturilor fundamentale ce se referă la pensie și la libera circulație, fără a exista vreunul dintre cazurile limitative prevăzute de Constituție, în care exercițiul unor drepturi poate fi restrâns”. În Decizia sa, Curtea Constituțională a României a reținut că sunt încălcate prevederile constituționale privitoare la libera circulație care îi asigură fiecărui cetățean dreptul de a emigra și de a reveni în țară.

20. De asemenea, Curtea Constituțională a României a menționat că acordul de reciprocitate între două state, în domeniul asigurării plăților sociale, nu este decât un mijloc de realizare a obligației constituționale și legale de plată a pensiei. Inexistența unui asemenea acord nu poate reprezenta un motiv pentru negarea dreptului la pensie, stabilit de Constituție.

21. Totodată, Curtea Constituțională a României a notat faptul că în Codul European de Securitate Socială există o prevedere potrivit căreia suspendarea prestațiilor de asigurări sociale cât timp beneficiarul acestora nu se află pe teritoriul prestatorului nu poate constitui un argument pentru susținerea constituționalității și este defavorabilă din punct de vedere al respectării drepturilor și libertăților cetățenilor.

22. Curtea Constituțională a Ucrainei a menționat în Hotărârea nr. 25-rp/2009 din 7 octombrie 2009 că, potrivit principiilor constituționale, statul este obligat să garanteze dreptul la pensie pentru limită de vârstă, indiferent de locul de reședință al persoanei căreia i-a fost acordată pensia, fie în Ucraina, fie în străinătate.

23. Curtea Constituțională a Federației Ruse a reținut în Hotărârea sa nr. 18-II din 15 iunie 1998 că întreruperea pentru perioada de reședință în străinătate a acordării și plății pensiilor pentru limită de vârstă cetățenilor care au plecat peste hotarele Federației Ruse pentru a-și stabili reședința permanentă într-o altă țară constituie o restricție a dreptului constituțional privind securitatea socială. Legea federală nu poate impune nicio limitare a drepturilor și libertăților umane și civile, cu excepția cazului în care este necesar să se protejeze sistemul constituțional, moralitatea, sănătatea și drepturile și interesele legitime ale altora sau să se asigure apărarea țării și securitatea statului.

24. Totodată, modul în care cetățenii își exercită dreptul de a primi pensii pe baza muncii și a legislației determinate nu trebuie să împiedice exercitarea altor drepturi și libertăți garantate de Constituție, în special dreptul fiecăruia de a-și alege locul de reședință și de a părăsi liber Federația Rusă. Exercițiul de către cetățeni a acestor drepturi constituționale nu trebuie să servească drept justificare pentru limitarea dreptului constituțional de a primi o pensie.

ÎN DREPT

25. Din conținutul excepției de neconstituționalitate, Curtea observă că aceasta vizează anularea plății pensiei atunci când asiguratul își stabilește domiciliul în străinătate.

A. ADMISIBILITATEA

26. Prin decizia din 29 martie 2018, Curtea a verificat respectarea, în prezenta cauză, a condițiilor de admisibilitate a unei excepții de neconstituționalitate, stabilite în jurisprudența sa constantă.

27. Curtea a reținut că obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție – în prezenta cauză Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii – și ține de competența Curții Constituționale.

28. De asemenea, excepția este ridicată de către una dintre părțile la proces, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

29. Curtea observă că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 36 alin. (1) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii.

30. Curtea menționează că sesizarea privește dispoziții ce stabilesc plata pensiei persoanei asigurate care și-a stabilit domiciliul în străinătate. În cauza pendinte pe rolul Curții de Apel, reclamanta este o persoană care are domiciliul în străinătate, iar plata pensiei acesteia a fost anulată. În acest context, Curtea acceptă argumentele autorului excepției de neconstituționalitate potrivit cărora prevederile contestate vor fi aplicate la soluționarea cauzei.

31. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea a observat că o normă similară este prevăzută și de articolul 2 alin. (1) al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii. În aceste condiții, deși autorul nu a invocat în excepția de neconstituționalitate aceste dispoziții, Curtea constată că ele au legătură cu prevederile contestate, urmând să-și extindă controlul de constituționalitate și în cazul acestora.

32. Curtea reține că prevederile contestate nu au constituit anterior obiectul controlului constituționalității.

33. De asemenea, Curtea reține că excepția de neconstituționalitate nu poate fi respinsă ca inadmisibilă și nu există niciun alt temei de sistare a procesului, în conformitate cu prevederile articolului 60 din Codul jurisdicției constituționale.

34. Autorul excepției a susținut că prevederile contestate sunt contrare articolelor 4, 16, 46 și 47 din Constituție.

35. Curtea confirmă aplicabilitatea prevederilor invocate.

36. Cu privire la incidența dreptului de proprietate, Curtea subliniază că legea care acordă plata unui beneficiu social ca pe un drept, indiferent dacă

sub condiția plății anterioare de contribuții, trebuie considerată ca generând un interes legat de proprietate.

37. Pe lângă faptul că se poate vorbi despre existența unei ingerințe în dreptul de proprietate al persoanelor ale căror pensii sunt anulate dacă acestea își schimbă domiciliul în străinătate, este incident și dreptul la protecție socială, prevăzut de articolul 47 alin. (2) din Constituție.

38. Mai mult, schemele de beneficii cum sunt pensiile trebuie să fie asigurate de către stat de o manieră conformă cu articolul 16 din Constituție.

39. În prezenta cauză, Curtea Constituțională va aprecia dacă anularea plății pensiei pentru limită de vârstă ca urmare a stabilirii domiciliului în străinătate poate constitui o încălcare a dreptului de proprietate și a dreptului la protecție socială și o discriminare, în sensul articolului 16 din Constituție.

40. În consecință, Curtea va verifica dacă dispozițiile articolului 36 alin. (1) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii sunt conforme cu articolele 46 și 47, coroborate cu articolul 16 din Constituție.

B. FONDUL CAUZEI

PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLELOR 46 ȘI 47, COROBORATE CU
ARTICOLUL 16 DIN CONSTITUȚIE

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

41. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul acesteia consideră că prevederile articolului 36 alin. (1) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii încalcă dreptul la pensie, care reprezintă unica sursă de existență din momentul încetării activității profesionale și până la sfârșitul vieții persoanelor vizate. Autorul motivează că, potrivit Constituției, statul le garantează cetățenilor săi un nivel de trai decent, care să le asigure sănătatea și bunăstarea, serviciile sociale necesare, precum și dreptul la asigurare în caz de bătrânețe.

B. Argumentele autorităților

42. În opinia sa, Parlamentul a menționat că dispozițiile articolului 47 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova le garantează dreptul cetățenilor săi la pensie în condițiile legii adoptate potrivit articolului 72 din Legea supremă. Însă acest articol nu oprește Parlamentul să reglementeze condițiile acordării dreptului la pensie. Astfel, legislatorul primar este liber să aleagă, în funcție de politica statului, de resursele financiare, de prioritatea obiectivelor urmărite și de necesitatea îndeplinirii și a altor obligații ale statului, stabilite deopotrivă la nivel constituțional, măsurile prin care va asigura dreptul la pensie și să instituie condițiile și limitele acordării acestui drept.

43. Totodată, Parlamentul consideră că, dacă între Republica Moldova și un stat în care își are domiciliul o persoană solicitantă de pensie nu există un instrument juridic bilateral în domeniul asigurărilor sociale și al pensiilor, neacordarea acestui drept nu încalcă dreptul constituțional la libera circulație, prevăzut de articolul 27 din Constituție, ci doar stabilește una dintre condițiile de exercitare a dreptului la pensie.

44. Potrivit opiniei scrise a Președintelui Republicii Moldova, conceptul de „securitate socială”, în lumina căruia statul asigură cetățeanul de riscul afectării de consecințele economice sau de pierderea potențialului fizic, ocupațional sau social, ne permite să afirmăm că astfel de cazuri ca cel descris în speță merită o atenție sporită, dată fiind reglementarea relativă a acestuia, dar și riscul pierderii garanțiilor sociale ale persoanei.

45. Totodată, Președintele Republicii Moldova consideră că pentru asigurarea unui grad adecvat de protecție a drepturilor de asigurări sociale și instituirea măsurilor de protecție socială corespunzătoare situației concrete a fiecărui asigurat, astfel încât acesta să nu poată fi pus, în fapt și în mod obiectiv, în situația de a nu avea mijloace de subzistență, aceste lacune trebuie lichidate.

46. În opinia sa, Guvernul a menționat că în cazul dreptului la pensie se extind toate garanțiile de protecție, statul având un drept de ingerință relativ, conjugat cu obligația de a păstra un echilibru just între interesul general și ocrotirea drepturilor fundamentale ale individului.

47. În opinia scrisă a Casei Naționale de Asigurări Sociale se menționează că în cazul în care articolul 36 alin. (1) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii ar fi declarat neconstituțional ar putea apărea deficiențe în depistarea situației de plată concomitentă a pensiei, în Republica Moldova și în alte țări cu care Republica Moldova nu a încheiat acorduri bilaterale privind asigurările sociale.

ÎN FOND

C. Aprecierea Curții

48. Curtea își va începe analiza prin a sublinia că în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului a fost soluționată o cauză cu același obiect, prin care statul reclamat a fost condamnat: *Pichkur v. Ucraina*, 7 noiembrie 2013. Reclamantul din acest caz lucrase timp de 40 de ani în Ucraina, după care a emigrat în Germania. Autoritățile ucrainene au decis anularea pensiei sale, după ce au aflat că acesta nu mai este rezident al Ucrainei. Decizia autorităților s-a bazat pe prevederile Legii privind pensia generală de stat, care interzicea plata pensiilor către cetățenii nerezidenți.

49. Una dintre funcțiile Curții Europene constă în stabilirea unui nivel minim de protecție a drepturilor fundamentale care trebuie garantat în toate statele membre ale Convenției. Curtea Europeană a explicat consecințele

acestei funcții în *Soering v. Regatul Unit*, 7 iulie 1989, § 87: ... *obiectul și scopul Convenției, ca instrument pentru protecția ființelor umane, reclamă ca prevederile sale să fie interpretate și aplicate astfel încât să-i facă garanțiile practice și efective... Mai mult, orice interpretare a drepturilor și a libertăților garantate trebuie să fie conformă cu „spiritul general al Convenției, ca instrument conceput să mențină și să promoveze idealurile și valorile unei societăți democratice”.*

50. Curtea subliniază că în prezenta cauză este obligată, în baza articolului 4 din Constituție, să urmeze jurisprudența Curții Europene. Aceasta este considerată parte a Convenției Europene. Raționamentele Curții Europene din cazul *Pichkur v. Ucraina* se bucură de autoritatea de lucru interpretat. Ele stabilesc un nivel minim de protecție în materie de plată a pensiilor către cetățenii nerezidenți și sunt la fel de pertinente și de aplicabile în toate cazurile similare. Mai mult, chiar Curtea Europeană le cere autorităților naționale să se asigure că legislația națională este conformă cu Convenția. Acest fapt pune în sarcina autorităților obligația de a asigura efectul deplin al standardelor Convenției, așa cum sunt interpretate de către Curtea Europeană. Ele trebuie să înlăture de la aplicare legislația națională care vine în mod clar în conflict cu prevederile Convenției, așa cum sunt interpretate acestea de către Curtea Europeană (a se vedea *Fabris v. Franța* [MC], 7 februarie 2013, §§ 72 și 75).

51. Articolul 46 alin. (1) din Constituție stabilește că dreptul de proprietate privată și creanțele asupra statului sunt garantate, iar articolul 47 alin. (2) din Constituție le garantează cetățenilor dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

52. Cele două drepturi menționate mai sus nu trebuie asigurate fiecare în mod diferit, fără o justificare obiectivă și rezonabilă, în cazul persoanelor aflate în situații similare în mod relevant.

53. Tratamentele diferențiate sunt discriminatorii dacă nu au o justificare obiectivă și rezonabilă, adică dacă nu urmăresc un scop legitim sau dacă nu există o relație rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit pentru a fi realizat (*Van Raalte v. Olanda*, 21 februarie 1997, § 39).

54. Articolele 2 și 36 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii fac dependentă plata pensiei de locul de domiciliu al persoanelor, fapt care poate conduce la situații în care anumite persoane care au muncit în Republica Moldova și care au contribuit la sistemul de asigurări sociale prin plățile lor sunt private de pensie în întregime, din simplul motiv că nu își mai au domiciliul în Republica Moldova. Mai mult, ele și-ar putea primi din nou pensia dacă s-ar întoarce în Republica Moldova. Curtea observă că această categorie de persoane se află într-o situație similară în mod relevant cu cea a pensionarilor care își au domiciliul

în Republica Moldova (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Pichkur v. Ucraina*, § 51).

55. Curtea va analiza în continuare dacă acest tratament diferențiat este unul justificat. În această privință, Curtea notează că Parlamentul și Guvernul Republicii Moldova nu au avansat nicio justificare pentru privarea acestei categorii de persoane de dreptul la pensie doar pentru că își au domiciliul în afara țării. Totuși, Casa Națională de Asigurări Sociale invocă eventualitatea apariției unor deficiențe în depistarea situațiilor de plată concomitentă a pensiei, în Republica Moldova și în alte țări cu care Republica Moldova nu a încheiat acorduri bilaterale privind asigurările sociale.

56. Curtea reține că autoritățile menționate mai sus nu au prezentat motive relevante pentru a justifica tratamentul diferențiat în discuție (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Pichkur v. Ucraina*, § 52). Incapacitatea instituțională a Casei Naționale de Asigurări Sociale nu poate constitui un motiv de privare a persoanelor de drepturile lor fundamentale.

57. Curtea notează că articolul 69 din Convenția din 1952 a Organizației Internaționale a Muncii privind normele minime de securitate socială prevede că prestația la care ar avea dreptul o persoană protejată poate fi suspendată atât timp cât persoana interesată nu se află pe teritoriul statului membru. Totuși, acest fapt nu a împiedicat Curtea Europeană să definească standarde mai înalte în baza Convenției. Curtea Europeană reiterează în mod frecvent faptul că Convenția este un instrument viu care trebuie interpretat „în lumina condițiilor de viață ale prezentului”. Creșterea gradului de mobilitate a populației, nivelurile mai înalte de cooperare și integrare internațională, ca și evoluțiile din sfera serviciilor bancare și a tehnologiilor informaționale nu mai justifică restricțiile bazate pe criterii tehnice în privința beneficiarilor plăților de asigurări sociale care trăiesc peste hotare, care puteau fi considerate rezonabile la începutul anilor 1950, când a fost adoptată Convenția Organizației Internaționale a Muncii (a se vedea *Pichkur v. Ucraina*, § 53). Curtea subscrie la raționamentele Curții Europene.

58. Considerentele de mai sus sunt suficiente pentru a-i permite Curții să conchidă că tratamentul diferențiat al persoanelor care nu își au domiciliul în Republica Moldova, în comparație cu cele care își au domiciliul în Republica Moldova, în materie de plată a pensiilor, încalcă articolele 46 și 47, coroborate cu articolul 16 din Constituție (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Pichkur v. Ucraina*, § 54).

59. Persoanele care beneficiază de plata pensiilor în Republica Moldova trebuie să se bucure în continuare de acestea, chiar dacă își schimbă locul de domiciliu în afara țării.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g) și 140 din Constituție, a articolului 26 din Legea cu privire la Curtea

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 36 ALIN. (1) DIN LEGEA NR. 156 DIN 14 OCTOMBRIE 1998 PRIVIND
SISTEMUL PUBLIC DE PENSII

Constituțională, 6, 61, 62 lit. a) și e) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se declară neconstituționale textele*

- „domiciliată în Republica Moldova” din articolul 2 alin. (1) al Legii nr.156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii;

- „Asiguratului care își stabilește domiciliul în străinătate nu i se acordă drept la pensie conform legii” din articolul 36 alin. (1) al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii.

2. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

Chișinău, 8 mai 2018

HCC nr.10

Dosarul nr. 24g/2018